

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו פרשת במדבר תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קס"ג

דרשת פרקי אבות

ידו הגדולה היה נטויה עלינו ברוב חסדו, אשר חייבים עלינו קרבן תודה לה', ונקיים ונשלמה פרים שפתינו. ודוד המלך אומר, מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ, עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה וכו' (תהלים ק-א). וחכמים תיקנו לומר מזמור זה בכל יום במקום קרבן תודה, להודות לה' על נסיך שבכל יום עמנו, אשר אין בעל הנס מכיר בניסו דכתיב (שם עב-יח) עושה נפלאות לבדו (גדה לא). ואם חולה שנתרפא צריך הודאה, מכל שכן כאשר ה' מציל האדם שמתחלה לא בא לידי כך. ושמעתי מדודי הגה"צ בעל בית הלחמי זצ"ל שפירש מה שאומרים (בנשמת) ולך לבדך אנחנו מודים, גם על מה שאין אנו יודעים שעשית עמנו, ורק אתה לבדך מכיר, גם על זה אנחנו מודים. ועל כן אנו נותנים בכל יום הודאה לה' על כל הטובות שעושה עמנו תמיד ביודעים ובלא יודעים (קב הישר פרק ח').

והנה במזמור זה יש כמה דיוקים, ולא נאריך בהם, שאמר 'הריעו' לה' כל הארץ, ולא אמר 'שבחו'. ושוב אמר בואו לפניו ברננה, בנו"ן כפולה, ולא אמר 'ברנה'. וכן להבין הקרי והכתיב, הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, שהכתיב הוא 'ולא' והקרי 'ולו', אשר הכתיב אין לו פירוש כלל ולא אנחנו עמו, ועיין ברש"י שם.

הנה השבת הזוה הוא יום שמחה נפלאה לנו, שנפתחו שוב שערי הבתי כנסיות ומדרשות בעיר, למחצה

שנו חכמים בלשון המשנה, ברוך שבחר בהם ובמשנתם (אבות ו-א). ויש להבין כוונת הקדמה זו שמקדים לומר ששנו חכמים בלשון המשנה. ושוב אמר ברוך שבחר בהם ובמשנתם, ובמדרש שמואל הביא בזה שני פירושים, חדא, דקאי על הקב"ה שבחר בחכמי ישראל, ועל דרך שאומרים אשר בחר בנביאים טובים. שנית, דקאי על ישראל, אשרי האדם שבוחר בהם ובמשנתם. ואכתי צריך ביאור כוונת הכפל 'בהם ובמשנתם'.

וכבר פירשו בזה, על דרך שאמרו (חגיגה יד:) יש נאה דורש ואין נאה מקיים, אתה נאה דורש ונאה מקיים. והיינו כי ישנם שדורשים ביופי המדות טובות שיש לבחור בהם, אבל יתכן שהוא בעצמו רחוק בהתנהגותו ממה שדורש, אבל חכמי ישראל הם קיימו קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים (בבא מציעא קז:), שרק אחר שזיככו את עצמם באיזה מדה, רק אחר כך דרשוה לאחרים, והם בעצמם היו דמות נפלא על מה שהיו דורשים. ולכן ברוך שבחר 'בהם' ובמשנתם, אשר לא רק משנתם היה נאה, אלא גם הם עצמם היו נאה מקיים.

*

ומתחלה אקדים דיבורים אחדים, בשבח והודאה לא-ל יתברך שמו, על המצב שעברנו, ותהלה לא-ל

(ברכות ה:), ואין שום צרה בעולם שהיא מקרה, אלא זהו חסד ה' לעורר אותנו כי צריכין אנו לתיקון המעשים, כל אחד יודע מרת נפשו במה הוא נכשל, ולקבל על עצמו לשפר מעשיו. ואז מתברר שהמדת הדין ההוא היתה תכליתה לטובתנו, אשר זהו סיבת חיותנו לעשות רצון ה' ולעבדו בכל לבב.

וזהו שאמר 'מזמור ותודה', אנו אומרים מזמור זו לה' במקום קרבן תודה, כי 'הריעו לה' כל הארץ', מלשון תרועה, גנוחי גניח ילולי יליל (ראש השנה לג:), הלא כל הארץ כולו מקצה העולם ועד קצהו עברו ימים של גנוחי וילילי, והקב"ה הצילנו. 'עבדו את ה' בשמחה', עבודה שבלב זו תפלה (תענית ב:), אנו זוכים כהיום לבוא בשמחה בבית ה' לעבדו, 'בואו לפניו ברננה', ב' נונין, כי יש רנה לשון בכיה כמו (מלכים א כב-לו) ותעבור הרנה במחנה, ויש רנה לשון שמחה, אנו באים לה' אחר שעברנו רנה של בכיה, יש לנו כעת רנה של שמחה.

ואמר שוב 'דעו כי הוי"ה הוא האלקים', אין זה מדת הדין של אלקים, אלא יש בזה גם חסד של הוי"ה, לעורר אותנו, ומבאר, כי בעונותינו הרבים הוא עשנו 'ולא' אנחנו עמו וצאן מרעיתו, יש תביעה עלינו שאין אנו מתנהגים כמו עמו וצאנו. ולכן בא עלינו כל זה כדי להביא אותנו לתקן מעשינו, להיות 'ולו' אנחנו עמו וצאן מרעיתו.

והנה אין אנו יודעים בדיוק מה מבקשים מאתנו מן השמים, אבל יש איזה מן הדברים שגם סומא יוכל להכיר, שעל זה באו מן השמים לעורר אותנו. והוא כי הנהגת ה' היא מדה כנגד מדה, כדי שיבין האדם לאיזה סיבה בא לו המאורע. ואם רואים שנסגרו הבתי כנסיות לזמן מרובה, זהו סימן מובהק שהקב"ה אומר לנו, כי תבואו לראות פני, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי (ישעיה א-יב), כי התפללות שלנו צריכה תיקון. הן בכמות, יש להתפלל בזמן תפלה, ולא להיות מן המאחרים לבוא וממהרים לצאת, אלא להשתתף בתפלה מתחלתו, מאדון עולם עד אדון

לשליש ולרביע, אשר זה כמה שבועות היו סגורים מחמת המגיפה ששררה בעולם, אשר כמעט כל אחד נפגע ממנו במקצת, יש בקלות, מיחושי ראש והגוף, חום, קישויים בנשימה, ויש החמיר מצבם שהוצרכו להכנס להבית החולים, ויש שהוצרכו לכלי נשימה, ויש שלא חזרו עוד משם לביתם ר"ל. וכמה תודות אנו חייבים לה', אשר מחליים רעים ורבים ונאמנים דליתנו, ואנו יושבים שוב בבית ה' ללמוד ולהתפלל ברוב עם.

ובני קהלתנו שיחיו בווייליאמסבורג חייבים תודה מיוחדת לה', אשר לא נפקד מאתנו איש, וכמדומה שגם אחד מבני חבורתנו לא הוצרך להכנס לבית החולים לישיבה על כלי נשימה, תהלה לא-ל. ואין זה אלא כח התפלה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד:): לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. כי גזירה זו נגזרה כבר הרבה ימים קודם, בראש השנה יכתבון וביום צום כפור יחתמון, מי יחיה ומי ימות, מי ברעש ומי במגפה, מי ינוח ומי ינוע, מי ישקט ומי יטרף, ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. ורק התפללות החמות של הימים הנוראים עמדו לנו שאנו חיים וקיימים וברואים. וליקח זאת למוסר השכל להמשיך בעבודה שבלב זו תפלה ביתר שאת ויתר עז.

ואיתא במדרש (ב"ר ע"ט-ו) שרבי שמעון בן יוחאי ובנו רבי אלעזר היו נחבאין במערה י"ג שנים מפני המלכות, לסוף אמר אני אלך לראות ולשמוע מה קול בעולם. יצא ושב על פתח המערה, ראה צייד עופות אחד שפורש מצודתו וצד עופות, ושמע בת קול דאמר דימוס [רחמים והצלח] היה העוף ניצל. ואחר כך שמע הבת קול דאמר ספקולא [לשון עונש ומיתה] ניצד העוף. אמר רבי שמעון צפור אינו ניצוד מבלעדי גזירה מן השמים, על אחת כמה וכמה נפש האדם וכו' ע"ש. וכמו כן הוא בכל מאורע, בשמים ישבו ודנו כל אחד ואחד מאתנו, אם יפגע בו המכה, ועד כמה יפגע בו, בקלות או יותר. ואם עוף לא ניצוד רק בגזירת עליון, מכל שכן האדם.

והנה כל אחד ואחד נפגע מהמצב ההוא, זה בכה וזה בכה, ולא עביד קודשא בריך הוא דינא בלא דינא

אמנם יש לומר עוד בזה, והוא דאיתא בדמרא (מגילה ג.) דמבטלין תלמוד תורה דיחיד מפני מקרא מגילה, ופריך עלה, והתנן נשים במועד מענות אבל לא מטפחות וכו', בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות, בזה ובזה אינן מקוננות. ואמר רבה בר הונא, אין מועד בפני תלמיד חכם, כל שכן חנוכה ופורים, הרי דתורה חשובה ממקרא מגילה. ומשני כבוד התורה קאמרת, כבוד תורה דיחיד חמור, תלמוד תורה דיחיד קל ע"כ. וביאר בשפת אמת, כי כבוד התורה, הוא עבור כל התורה שלמד במשך כל ימי חייו, וכאשר מכבדים חכם הרי זה כבוד התורה שנלמדת שבעים שנה וכדומה, מה שאין כן תלמוד תורה של יחיד, אינה אלא תורה של שעה זו שלומד ע"כ.

ויש להסביר בזה עוד, כי אמרו חז"ל (מכות כב:) אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה, ולא קיימי מקמי גברא רבה וכו' ע"ש. ומבואר מזה כי תלמיד חכם יש בו קדושת ספר תורה, ועוד עדיפא מיניה. והיינו דכמו שספר תורה לא רק אותיות התורה מקודשות, אלא גם הקלף שעליו כתובים האותיות גם כן יש עלה קדושת ספר תורה, כן גופו של התלמיד חכם מתקדשת בקדושת התורה, והוא וחכמת תורתו אחד הם. וכבוד התורה של תלמיד חכם הוא כבודו של קדושת ספר תורה, שאין שום דבר שבקדושה במעלתה יותר ממנה (מגילה כו:). ולכן בנוגע מצות קריאת מגילה, מבטלין שאר המצות עבורה, ולא עוד אלא גם מצות תלמוד תורה שהיא כנגד כולם מבטלים עבורה. אמנם כבוד התורה, תלמיד חכם שמת, זהו ספר תורה, וכבודה של ספר תורה עדיפא ממצוה, ולכן זה דוחה חנוכה ופורים, ומבטלין עבורה מקרא מגילה.

והנה כאשר האדם זוכה לכתרה של תורה, אז קדושת התורה מזככת גופו, ועל דרך שמצינו במשה רבינו, שכאשר עלה למרום ארבעים יום לקבל התורה, ולמד כל התורה כולה, ויהי ברדת משה מהר סיני וגו', והנה קרן עור פניו, וייראו מגשת אליו (שמות לד-כט). ותלמידו יהושע בן נון

עולם. ושעה זו של תפלה אין בה שום דבר אחר, להיות הטלפון כבוי בכניסתו. ומכל שכן שלא להיות בכיסו סמארטפאון, שמטמא כל סביבותיו, ולא יראה בכך ערות דבר ושב מאחריך. והן באיכות, התפלה אינה עבודה בפה אלא בלב, בכוונה עצומה, להיות דבוק אז לקונו בכל חושיו ומחשבתו, הן בבקשותיו והן בתהלותיו. ולכן סיים 'בואו שערינו בתודה חצרותיו בתהלה', כאשר אתם באים לשעריו, תהא שעה זו מוקדשת רק לדבר אחד, 'הודו לו ברכו שמו', כי טוב ה' לעולם חסדו.

*

נחזור לעניינינו שאמר ברוך שבחר 'בהם' ובמשנתם, כי חכמי התורה הם חביבים מאד בעיני ה', ורצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם, וכל היוצא מפיהם ה' עושה, וכמאמרם (מועד קטן טז:): במה שאמר הכתוב (שמואל ב כג-ג) לי דבר צור ישראל, אני מושל באדם, ומי מושל בי, צדיק, שאני גזור גזירה והוא מבטלה ע"כ. ואם כן לא רק במשנתם ותורתם ה' בוחר, אלא גם בהם בעצמם, והוא מבטל דעתו ונכנע לפניהם, כעבד לפני המושל כביכול.

ומצינו כזה במתן תורה, דאיתא בגמרא (שבת פז:): שלשה דברים עשה משה מדעתו, והסכים הקב"ה עמו. הוסיף יום אחד מדעתו וכו', מאי דריש, היום ומחר (שמות יט-י), היום כמחר, מה למחר לילו עמו אף היום לילו עמו, ולילה דהאידינא נפקא ליה, שמע מינה תרי יומי לבר מהאידינא. ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו, דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא ע"כ. הרי לנו שדחה ה' את יום מתן תורתנו, שבה תלויה קיום העולם, על יום אחד, כי משה רבינו העלה כן מדעתו. ורצה ה' ללמד בזה את בני ישראל, איך מחוייבים אנו לבטל דעתנו נגד דעת חכמי ישראל, ולא שריא שכינה עד צפרא דשבתא. ומזה אנו למדים עד כמה בחר ה' בהם דייקא, ואיך גם אנו צריכים לבחור בהם.

*

לצורה. ואמר לו רבו, פלא שדבר זה גם אני מהרהר כעת בעת רואי אותו ע"כ.

וזהו שאמרו 'שנו חכמים בלשון המשנה (מלשון שינוי), על ידי התורה שהם שונים בלשונם הם נשתנו, שחכמת התורה מאירה את פניהם, ושינוי החומר שלהם לצורה. ולכן ברוך שבחר 'בהם' ובמשנתם, לא רק שלתורתם יש חשיבות, אלא הם עצמם נתעלו להיות כספר תורה, שהקלף מתקדש גם כן, כמו שאמרו (מועד קטן כו.). הרואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות, אחד על הגויל ואחד על הכתב ע"ש. וכמו כן הם חכמי ישראל, ברוך שבחר בהם ובמשנתם.

זכה גם כן מעין זה, וכמו שאמרו (בבא בתרא עה.). פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה ע"ש. וכן הוא בכל התלמידי חכמים הלומדים תורה לשמה, וכמו שאמר הכתוב (קהלת ח-א) חכמת אדם תאיר פניו. ונבמדרש רבה שם הביא בזה כמה עובדות ע"ש].

ושמעתי מכ"ק אבא מארי זצ"ל, שאמר לו הגאון מבראשוב זצ"ל, שהיה פעם עם רבו האדמו"ר מקאסוב זצ"ל בעיר שאמלויא, והלכו לבקר את זקני הגאון אב"ד שם. וכאשר הודיעו לו שבאו האורחים החשובים הללו, יצא כנגדם בחצר. ואמר הרב מבראשוב לרבו, הן רואים על הגאון הזה, שקדושת התורה הפך החומר שלו

סעודה שלישית

שא (א-יח) שהביאו כל העדה איש שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים, אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני, שהוא לשבט ראובן וזולתו ע"ש. ובדגלים נאמר, איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב-ב), וברש"י כל דגל יהיה לו אות, מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה, צבע כל אחד כגון אבנו הקבועה בחושן, ומתוך כך כל אחד יכיר את דגלו ע"כ.

ויש לומר הענין, כי תועבת ה' כל גבה לב, ובמדה זו של ענוה משובחין ישראל ביותר, וכמאמרם (חולין פט.) כי אתם המעט מכל העמים (דברים ז-ז), אפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטין עצמכם ע"ש. והכתוב משבח את משה רבינו בזה, והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. אמנם כאשר נוגע לעבודת ה', יש לקיים ויגבה לבו בדרכי ה' (דברי הימים ב ז-ז), להכיר גודל מעלת נשמתו שהיא חלק אלקי ממעל, וכל פעולותיו עושים רושם למעלה, ויעקב חבל נחלתו, שבנענוע למטה

את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם (א-ב). ברמב"ן הביא מדברי רש"י, שאו את ראש, שהוא כמו שאומרים לקוסטינר ארים רישיה דפלן (שמתו אחר כך כולם במדבר). אבל במדרש דרשוהו לשבח, אין שאו אלא לשון גדולה, כמו דכתיב (בראשית מ-ג) ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך, אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם תלוי ראש ודמייתי אתכם לי וכו' ע"ש. ואם כן יש בתיבת 'שאו' שתי פירושים, או נטילת ראש או נשיאת ראש. וכידוע אלו ואלו דברי אלקים חיים. – ובמדרש (ריש פרשתנו א-א) מסמיך עלה, זהו שאמר הכתוב (תהלים לו-ו) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה ע"ש. וצריך ביאור ההמשך לפרשתנו.

ונראה דהנה בפרשה זו נצטוו ישראל שתי מצות, חדא, למנות את מספר בני ישראל. שנית, אופן חנייתם במדבר בדגלים. ובשניהם נצטוו להיות לבית אבותם, וכמו שנאמר שאו את ראש וגו' לבית אבותם, ופירש הרמב"ן

מתנענע למעלה, וישראל נותנין במצותיהם כח בפמליא של מעלה כידוע.

ומצינו כן במתן תורה, שהתורה נמשלה למים, דכתיב (ישעיה נה-א) הוי כל צמא לכו למים, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה ע"כ. אבל לעומת זה ניתנה התורה באש, וכמו שנאמר (שמות יט-יח) והר סיני עשן כולו, מפני אשר ירד עליו ה' באש. וכן נאמר (דברים ד-יא) וההר בוער באש עד לב השמים. וידוע כי תכונת האש היא היפוך מן המים, שאש עולה תמיד למעלה, ומניחין מקום נמוך ומתעלים לגבוה. והיינו כי רצה ה' ללמד אותנו, כי הן אמת שהתורה בוחרת לשכון בענוים ושפלי רוח, אבל לקיום התורה צריכין גם למדת האש, לקיים ויגבה לבו בדרכי ה'.

ואמרו חז"ל (סוטה ה.) אמר רב יוסף לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני ע"כ. והיינו מה שאמרו (מגילה ט.) וככרמל בים יבא (ירמיה מו-יח), מלמד שעבר כרמל את הים, ואימתי, הוי אומר בשעת מתן תורה. ויצתה בת קול ואמרה (תהלים סח-) למה תרצדון הרים גבנונים, למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני ע"ש. ואם כן הר סיני מלמדת מדת ענוה. ואף על פי כן לא נתנה הקב"ה בעמק אלא על הר, להורות כי לקיום התורה יש לקיים ויגבה לבו בדרכי ה', לעלות על הר, ולא להיות בעמק.

ומצינו כיוצא בה בהר המוריה, שבחר ה' אותה לשכון שם שכינתו, ואיתא במדרש תנחומא (וירא כב) שמתחלה היה מקום עמוק, כיון שאמר הקב"ה לשרות שכינתו עליו ולעשות מקדש, אמר אין דרך מלך לשכון בעמק, אלא במקום גבוה ומעלה ומיופה ונראה לכל, מיד רמו הקב"ה לסביבות העמק שיתקבצו ההרים למקום אחד לעשות מקום השכינה, לפיכך נקרא הר המוריה, שמיראתו

של הקב"ה יתברך נעשה הר ע"כ. ולפי מה שנתבאר טמון בזה כוונה, כי הנכנע ושפל בעיני עצמו כעפר ואפר, לא מחשיב עבודתו לקונו, וחסר לו ההתלהבות הנצרכת לעבודת קונו, ואין דרך המלך לשכון בעמק, אלא במקום גבוה, ויגבה לבו בדרכי ה'.

והנה המקום היותר גבוה בהבריאה היא הר, והמקום היותר נמוך היא התהום שמתחת לארץ, ולהגיע למדריגת הצדיקים צריכין שתי הבחינות, שפלות רוח וגאווה דקדושה. וזהו שרמו 'צדקתך', להגיע למדריגת הצדיקים, 'כהררי אל', צריכין גאווה דקדושה הנרמזת בהררי אל, שהם המקום הגבוה ביותר. אבל לעומת זה, 'משפטיך', שיתקיים אצלו התורה משפטי ה', 'תהום רבה', צריכין ענוה ושפלות רוח, שמניחין מקום גבוה והולכין למקום הנמוך שנרמז בהתהום.

והנה זכירת האבות, מה שהאדם זוכר תמיד ומצייר לעצמו הנהגת אבותיו, זה מביא את האדם לידי ענוה, אשר כמה רחוקים אנו מהדורות הקודמות, אשר אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים (שבת קיב.). וכמה אמוראים היו אומרים אנא כחלא בר חמרא לגבי אבא (חולין קה.). אבל לעומת זה, יש בזכירה זו התעוררות להמשיך השלשלת הזהב, למעלה בקודש עד האבות, וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב.

ולכן צוה הכתוב, שימנו ישראל עצמם לבית אבותם, אני פלוני בן פלוני. וכמו כן יחנו באותות לבית אבותם, אני מדגלו של שבט פלוני, כדי לזכור תמיד את בית אבותם. שכאשר יתנשא לבו מעבודת בוראו, יביאהו זכירת האבות להכיר עד כמה רחוק הוא מעבודה פנימית. וכאשר יחסר לו ההתעוררות לעבודת קונו, יתעצם לחשוב מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי. – ולכן יש בשאו את ראש כל עדת בני ישראל לבית אבותם, הן נשיאות ראש שיביאהו לקיים ויגבה לבו בדרכי ה', והן סילוק הראש,

שהקב"ה אמר וקדשתם היום ומחר (שמות יט-ז), ומשה הוסיף עוד יום. וטעמו כי יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהלים יט-ז), חשיבות התורה נמדדת לפי טהרת האדם, וכל מה שהוא טהור יותר, תורתו מתקיימת אצלו יותר. וכמו כן אמרו (ברכות לב): מתוך שחסידיהם הם תורתן משתמרת. ומכל שכן בעת הקבלה יש לדקדק על זה ביותר, כי הכל תלוי בהיסוד, שאם היסוד חזק יכולים לבנות עליו בית גבוה. ועל דרך זה אילן ששורשיו חזקים, כל רוחות שבעולם לא יזיזוהו ממקומו. ומשה רבינו לפי גודל השגתו וטהרתו, שהיה איש אלקים, היה תובע מישראל להוסיף עוד יום טהרה קודם קבלת התורה, כדי שתהא תורתם עומדת לעד, כי זהו סגולת יראת ה' טהורה.

ושמעתי פעם בימי בחרותי מכ"ק מרן מסאטמאר זי"ע בסעודת ברית מילה, שנסתובבה שיחה אודות הרמב"ם אם ראה ספר זוהר הק'. ונענה אחד שיש ראייה ממה שקורא הרמב"ם (ה' מקואות יא-יב) את מי המקוה בשם מי דעת, שדבר זה שורשו בדברי המקובלים (עיי' בספר הליקוטים להאר"י הק' פ' בראשית עה"פ יהי רקיע). ואמר על זה, כי מקורו טהור גם בנגלה, כמאמרם (שבת לא). והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת (ישעיה לג-ו), ודרשו אמונת זה סדר זרעים וכו'. ודעת זה סדר טהרות ע"ש. ולכן מי מקוה שמטהר הם מי דעת עכדה"ק.

וזהו שהדגישו שהוסיף משה יום אחד 'מדעתו', זה סדר טהרות, שלפי עוצם טהרתו, היה תובע עוד יום טהרה ופרישות מישראל שיוכלו לקבל התורה, כדי שתהא קיום לתורתם, ולא ימושו מפיהם ומזרעם עד עולם.

שיביאהו לשפלות רוח, לסלק ממנו הנשיאות ראש ממעשיו.

*

והנה בדרשות חתם סופר (לשבועות רצד. ובנדמ"ח דרוש כד) כתוב, כי הררי אל הם הר סיני והר המוריה, שהם שני הפכים, שהרי הר סיני רומז על ענוה, ואמנם הר המוריה הוא גבוה מכל הרי ארץ ישראל (סנהדרין פז), כי יש צורך לעבודת ה', ויגבה לבו בדרכי ה', להבין ולהשכיל גודל כבודנו, אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו, ולעומת זה יהיה עניו בעצמותו ענוותן ושפל ברך. והיינו צדקתך יהיה כצירוף ב' הררי אל הללו. ולכן סיני מרי"ה בגימטריא שכינה"ה ע"כ.

ובזה יובן מה דאיתא בילקוט ראובני (פ' יתרו אות ג) בשם מדרש (ילקוט רות תרב) דבשעת קבלת התורה נעקר הר המוריה ובא לסיני, כדי שתנתן התורה על מקום המעולה הזוה ע"כ. והיינו כי הר סיני רומז לענוה, ולקבלת התורה לא די מדה זו לבד, ולכן הביא עליה הר הגבוה היותר שבקדושה, הר המוריה, ומני ומיניה יתעלה עבודתם של ישראל בתורת ה'.

*

והנה אנו עומדים סמוכים לזמן מתן תורתנו, ואמרו חז"ל (שבת פז) שהוסיף משה יום אחד מדעתו, והיינו שהוסיף יום אחד יותר לפרישה קודם קבלת התורה,

הגליון הזה נתנדב על ידי

<p>מוה"ר ר' ברוך מרדכי רייך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו התתן יעקב ג"י למז"ט</p>	<p>לעילוי נשמת כ"ק הגה"צ רבי יהושע בן הגה"צ רבי אשר אנשיל זצוק"ל אבד"ק סאמבאטהעלי נפטר יום ה' סיון - ערב שבועות תשמה"ה לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>מוה"ר ר' יעקב בער גרינוואלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו התתן שמואל זלמן ג"י למז"ט</p>	
<p>מוה"ר ר' חנני פאפלאנאש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למזל טוב</p>	<p>מוה"ר ר' יוסף הכהן רובין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למזל טוב</p>	<p>מוה"ר ר' אברהם פאלל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב</p>	<p>מוה"ר ר' יעקב פריץ הילמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בתו למזל טוב</p>